

Věc: Oponentní posudek na diplomovou práci **Šimona Mezovského** v atelieru **Josefa Mádra a Štěpána Tomše** na FA ČVUT v Praze, téma „**Centrum duševního zdraví Praha 5**“

Mám rád, když autor uvede projekt vlastní myšlenkou, ke které dospěl v průběhu práce, možná až v jejím závěru. A Šimonův text mě dostal do kolen, od začátku je pak jasné, že pokud se ho tvůrce dokáže udržet jako hlavní nitě projektu, půjde o něco nevšedního. Těžko vybírat jednu větu, možná „jak se může něco tak choulostivého (duševní zdraví) rehabilitovat v necitlivém a nehumánním prostředí?“ . To je otázka, kterou by si měl během přemýšlení o celé věci položit každý a pak na ní hledat nesmlouvavou a nekompromisní odpověď... a to tu nezůstalo pouze u jedné.

Dalším milým překvapením je jeho anketa veřejného mínění mezi sto šestařiceti respondenty s dvaceti otázkami týkající se sousedství takového domu v jejich okolí, výčtu nejrůznějších obav, pocitů ze sdílení společného prostoru s lidmi s duševním onemocněním, upokojujících zvuků, typů prostoru navozujících psychickou pohodu, ale také výběru té nejpříjemnější a nejvíce uklidňující barvy. S takovýmto portfoliem převažujících či rozporuplných odpovědí už se přeci dá začít formovat konkrétní výsledek.

Šimon si vybral po léta nezastavěnou parcelu na Plzeňské, svou dlouhodobou prázdnotou oddělující neustálý ruch ulice od přírodního balzámu veřejně přístupné Klamovky. Ano, je trochu složitá, na křižovatce, ve svahu, v příčné mezeře mezi Sokolovnou a Domovem důchodců, z jedné strany není díky bočním oknům vedlejšího domu tak úplně prolukou, ale jak je možné, že tam takto prázdnota zůstává prakticky od nepaměti. To je přesně místo, kde by se domy těchto funkcí měly stavět, nevyčleňovat se z ruchu a života města, zároveň umět čerpat sílu a energii z přírody nad sebou, svou přítomností říkat haló, my jsme tu také, jsme součástí společnosti a už nechceme být za hradbami, protože kdo ví, kdy tu budete na terapiích sedět s námi i vy, kteří na nás dnes pohlížíte prapodivně.

Vždycky mě též potěší, když architekt skicuje a nestydí se tuto důležitou součást svojí práce připojit k projektu. Zde skici jsou, propiskou a na cokoliv, co bylo zrovna při ruce, když přišla myšlenka nebo osvětlení, jsou záznamem procesu, divoké a přemýšlivé, lze z nich vystopovat vývojové fáze i slepé uličky. Od nich je pak krok ke schémátům, které jasně a srozumitelně vykreslují nakládání s tvarováním hmoty, práci s ulicí i parkem, a především pak s okolními domy, od jejichž bočních a při využití parcely na celou hloubku i od těch zadních je potřeba dodržet potřebný odstup, což je i poctivě prověřeno. Konceptem je propojení dvou odlišných světů, rušné ulice a klidného parku, fyzicky i vizuálně. Cesta mezi nimi pak má být metaforou léčby duševních problémů, od chaosu k pokoji. To je prosím citace, nepodařilo se mi to parafrázovat lépe. Na první pohled mi to přišlo vizuálně takové nízké a možná příliš rozvolněné a uskakující, než jsem si uvědomil, že tady fakt není potřeba naplnit maximální podlažnost a ideálně ještě přidat ustupující patro, že není žádoucí hnát duševně nemocné do věžáku, takže ta spousta volného vzduchu okolo je vlastně dobře a změna jednotvárného činžákového rytmu ulici pomáhá. Jak si Šimon v konceptu vytyčil, tak také udělal. Tři různé přes sebe poskládaná podlaží propojil jasnou a přímou stuhou zelenkavého schodiště (zelená barva vyšla v anketě jako nejvíce uklidňující), na ní pak navlékal jednotlivé části provozu podle toho, jak snášejí vřavu a hukot velkoměsta, nebo je pro ně naopak žádoucí cvrlikání ptactva na stromech, samozřejmě s vědomím, že i tyto vjemy se v rámci parcely prolínají. V kontaktu s ulicí je pochopitelně vstupní hala, na ní jsou nabalené kanceláře pracovníků s věčně vyzvánějícími telefony, vzadu do svahu zapuštěné krom technické místnosti podzemní i samostatné garáže od vedlejšího domu s bočními okny oddělené vjezdem. V dalším podlaží jsou na centrální čekárnu nabalené funkce, které už vyžadují větší míru klidu, tedy terapeutické místnosti různých velikostí od individuálních po skupinové, ordinace psychiatra, ošetřovna, v hůře či nemožno prosvětlených partiích sklady léčiv, prádla a technika. Nahoře nejbliže Klamovce a dokonce v napojení na jednu z jejích cestiček pak nejkldnější část s pokoji s krizovými lůžky, konzultovnou pro ubytované a sesternou. Celou figuru domu odshora jakoby přetéká systém různorodých teras doplněných venkovní střešní zelení, v tomto případě ospravedlnitelnou, neboť bude využívána jak personálem, tak společně s ním i klienty zařízení v příjemných slunečných dnech. Pomyslnou třesničkou na uskakujícím dortu je polo veřejné a taktéž důchodcovské hřiště na pétanque v úrovni nejvyššího podlaží, špejlí spojující všechna jeho patra výtah

procházející všemi různorodými patry. Rastrování fasád pomocí hliníkových lamel před okny a podobně rýhovanými betonovými obklady možná působí trochu klinikoidně, ale přeci jen jde o zdravotnické zařízení a doplněním zelených haluzí stromků, stébel trávy a technických zelenkavých fragmentů nepůsobí nijak chladně či nevlídně. Interiér je řešen v předvídatelné z ankety vzešlé barevnosti a v neokázalých, všem známých či čitelných nepředražených materiálech a působí tak uklidňujícím dojmem. Dům bez zbytečných formálních gest.

Co vytknout závěrem, když v předchozím textu nepadla o nedokonalostech ani zmínka? Schodištěm možná mohlo jít do útrob všech tří podlaží více světla třeba střechou, pomyslná cesta za světlem by mohla podtrhnout koncept. Zasedačka bez přirozeného osvětlení je skousnutelná, jak často takové společné porady probíhají? Že by nemusely záchody v patře prostorově plavat nad společnou kanceláří v přízemí, nebo by mohla být sesterna blíže pokojům hospitalizovaných, základová deska působí na pohled jako pro tanky, to jsou samé dispozičně i technicky řešitelné drobnosti.

Za mě je tento způsob uvažování cestou, jak město „obohatit“ o takovou funkci a společnost „ochudit“ o spoustu lidí s duševní poruchou. Šimonovi za to musím vyseknout hlubokou poklonu. Pokud jsem v posudku psal o autorech či architekttech, tyto označení mu právem náleží, a proto jeho ojedinělý počín hodnotím známkou **A**. Přeji mu, aby mu jeho přemýšlivost a tvůrčí vitalita vydržela, i když to nebude mít v soukolích byrokracie i nejrůznějších cashflow vůbec jednoduché.

MgA. Viktor Vlach
e: viktorvlach@viktorvlach.cz
m: 732 498 861